

Božidar Vuković, rodom iz Dioklitijske zemlje

Klanjam Ti se, Bože, slavljen U Trojici, prevječna prirodo, prebogata i beskrajna veličino, neispitana snago, neiskazana vlasti, izvore premudrosti, istinska dobroto, neispitana pučino, Jedini koji imaš besmrtnost, nepristupačnu živom svijetu, Stvoritelju neba i zemlje, i mora, i svega što je u njima. (Ti) koji si iz nebića u biće, Riječju, priveo sve, i po završetku djela, uzevši prah od zemlje, stvorio čovjeka, udostojivši ga Svoga lika, i sebi sagovornika stvorio. I svim vidljivim stvorenjima postavi gospodara, i naredi svima da mu se pokore. I položi ga u raj da se naslađuje božanskom hranom. I ovome zavidje đavo. Prvo je, dakle prevario prvog čovjeka Adama, da preko svoje žene Eve, prestupe Božije zapovijesti kušanjem (ploda sa) drveta saznanja. I bi izgnan iz raja, i iz božanskog života, u ovaj svijet. Cijelom rodu izradiše propast. Poslije prevare i drugog, ljudi ostaviše Boga i klanjahu se bezdušnim idolima. Najposlije, oni božanski muževi Enoh, Noje, Melhisedek, Avram, Isak i Jakov, ne pismom i knjigama, no imajući jasnu misao i savršenu vjeru prosvjećivahu se svjetlošću Duha Svetoga, i tako ispunjavahu Božiju volju, razgovarajući sa samim Bogom usta na usta. Zatim Mojsije razgovaraše sa Bogom lice u lice, i primi od Njega ispisane Tablice, i ove, radi nepoštovanja Zakona, razbi. Ali (Bog) proročanskim izjavama urazumljuje i uznosi i svakako dobročinstvuje. I dade Zakon u pomoć, a proroci nagovijestiše Njegov dolazak na zemlju, a koje je od Djeve neizrečeno i čovjeku nedostižno ovaploćenje. Poslije toga, jedinorodni Sin i Riječ Božija, ne izdrža da gleda kako đavo muči ljudski rod, savi nebesa i siđe na zemlju, i primi Učiteljev lik, i ovaploti se od prečiste i nevine Djeve Marije, Bogorodice. I sa ljudima poživje bez grijeha, čineći znamenja i čuda velja: slijepima daruje vud,

hromima hod, sluh ispravlja, izgoni bjesove, mrtve vaskrsava. I opet zbog nas svojevoljno postrada, bi raspet i pogreben i treći dan vaskrse. Satre pakao i (one) koji biše sa Adamom u adovoj tamnici, oslobodi od okova. I slavno se uznese na nebesa, i sjede o desnu stranu Oca. Apostoli, pak, rođenjem silaskom Božanskog Duha, milost primiše, i propovijedanjem svetog i božanskog jevanđelja, pobožnošću ispuniše vaseljenu, idolsko pomračenje odbaciše. Mnogostradalni mučenici, tijelo svoje mučenjima predaše, i krv svoju prolivaše, govoreći božanskom ljubavlju, i ovjenčaše se vječnim vjencima. A prepodobni prosijavaše kao svjetiljke koje sijaju po svijetu. Zato (što su) pravom vjerom zadojeni od neprikosnovenog Božanstva Njegovog, zasijaše svjetila po cijelom svijetu, ispunjavajući Božiju volju, po Božanskom proviđenju, silaskom Svetoga Duha. I rekoh vam, među svetima su (i) ovi sveti kanonotvorci, Damaskin i Kozma, i njima slični, jer (su) udobne živote zamijene svetim. I predaše nam ovu dušespasnu knjigu, zvani Zbornik, đe su imena svim svetim izabranim, prorocima, apostolima, svetiteljima, i prepodobnima, i drugim svetim. U godišnji ciklus stavismo službe sa agripinijama, koje imaju slavoslovlje i drugo. I kao da se rajskim cvjetovima ukrašavamo, služeći (sjećajući se njih) prekrasna bdenija i pojanja, i slavoslovlja, slađa čak i od meda grlu.
I tako, milošću velikoga Gospoda Boga i Spasa našega Isusa Hrista, blagodeti i daru Svetoga Duha, ja griješni, **sluga Hristov, Božidar Vuković, rodom iz Dioklitijske zemlje**, u predjelima makedonskim, baš iz grada, zvanog Podgorica, vidjevši u poljednje vrijeme, rušenje i uništavanje svetih crkava, od jeretičkih naroda, i smanjenje božanskih knjiga, obretoh se zbog toga, u zapadnoj zemlji italijanskoj, u svjetski slavnom mjestu Veneciji, uvidev da je sve u ovom životu sujetno, kratkotrajno i prolazno, sakupih, koliko sam umom mogao postići, ono što će služiti prosvjećivanju i sjaju svetih crkava. Bog mi je pomogao da ispunim svoju želju. Načinih od ove dvije ruke slova, različita, kojima odštampah i sastavih ovu božanstvenu i mnogo naročitu knjigu zvani Zbornik, u koji stavismo službe svetim izabranim praznicima, sa njihovim ikonama od mjeseca septembra do mjeseca avgusta. I tome dodasmo Pashaliju Kirila Filozofa, sa sunčanim i lunarnim krugom. Bog zna da sebi nikako ne dah pokoja, niti pak mojim očima sna. Ne poštedjeh ni Bogom mi danog imanja, dok ne završih započeti posao. Zbog toga, molim sve pojce, čitače, ili prepisivače, ljubavi Hristove radi, blagoslovite, ako što bude pogriješeno, ispravite, a ne kunite, i svima koji blagosiljaju zadobijete milost Gospoda Boga i Spasa našega Isusa Hrista. Njemu neka je slava i vlast, u beskonačne vjekove. Amin.
Po zapovijesti gospodina Božidara vojvode, trudih se o ovom prepisivanju, ja griješni, mnogo okajani i posljednji među monasima, jerođakon Mojsije, iz manastira zvanog Dečeni, koji se nalazi u Makedonskoj zemlji, blizu velikih planina, rodom iz mjesta zvanog Budimlja, blizu manastira Šudikova.
Molim vas, oci i braćo, koljenima priklanjajući, ako ne rukom, ono jezikom, ako bude što pogriješeno, pojući ljubavi Hristove radi, ispravljajte, i nas koji smo se usrdno trudili o ovome blagoslovite, a ne kunite, da i vi zadobijete (priliku) čuti strogog i nelicemjernog sudije glas, (koji se) obratio (onima) koji su stajali sa desne strane (od Njega): "Priđite blagosloveni Oca mojega, i primite carstvo koje vam je pripremljeno od postanja svijeta", a koje ćemo svi mi zadobiti milosrđem i čovjekoljubljem Gospoda našega Isusa Hrista, zajedno sa Ocem i Svetim Duhom, (neka mu je) slava, vlast, čast i poklonjenje, sada i uvijek, i u vjekove vjekova. Amin.
Tada su bila četiri čuvstva; sveti i veliki vaseljenski patrijarsi: u Konstantinopolju,

novom Rimu, prijesto je držao vaseljenski patrijarh, kir Jeremija. U Aleksandriji, pak, kir Joakim, papa i patrijarh. A u Antiohiji vladao je kir Mihailo. Na jerusalimskom prestolu svetiteljstvovao je kir German, patrijarh.
I kao što mornari, na pučini morskoj gonjeni burom, žele da pristanu u mirnu luku, tako i oni koji pišu knjigu, žele da ugledaju njen kraj. Ovo i mi postigosmo, milošću Hristovom, jer je On početak i kraj svakom dobrom djelu, neka mu je slava u vjekove. Amin.
Poče se štampati ova sveta i božanska knjiga, mjeseca juna, 12. dan(a), a završi se mjeseca januara, 19. dan(a), u Veneciji, za vrijeme velikog dužda Andreje Gritija, koji je u to vrijeme vladao.
Završi se ova sveta i božanska knjiga, zvani Zbornik, od postanja (sveta), ljeta 7046, a od rođenja Hristova 1538, krug sunca 18, a lune 16, indikt(a) 11, osnovanje 29, zlatan broj 19, epahta 1, mjeseca januara, 19. dan(a), u Veneciji.

(*Praznični minej*, Venecija, 11. juna 1536 - 19. januara 1538. g.).

Божидар Вуковић, родом из Диоклитијске земље

Поклањајем се тебе ва Тројици славими Боже, перевечноје јестатсво, пребогатоје и некончајемо величаство, неизследимаја сило, неизреченаја области, премудрости источниче, благости ва истину неизследимаја, иже једине имеје бесмртије, ва свете живи неприступнем сатвориви небо и земљу, и море и васа јаже ва њих, иже от небитија ва битије Словом приведи васачаскаја, и по савршенији делом, прст вазам от земље, саздав чловека јегоже образом својим почат, и саглаголника себе садела и васем видимим тварем начелника сатвори, и васа повиновати се јему покори и положи јего ва рај пишти божаставније наслаждати се. И сему завидев, дијавол, првоје убо прелластив прваго чловека Адама својеју женоју Евоју, и преступиста заповеди Божије вакушенијем древа, и изгнан бист от раја, и от божаставније жизни ва мир сападеније васему роду исходатај. По семже прелласти и прочеје чловеки, јеже оставити Бога и поклањати се бездушним идолом. Последиже они божаставни мужије Енох, Ноје, Мелхиседек, Аврам и Исак, Ијаков непасанми и књигами просвештаху се, на самисал имуште чист, и савршену веру Духа Светаго сијанијем просвештаху се, и тако Божија хотенија ведејаху Богу самому беседујшти им, усти ка устом. Потом же Мојси глагоље Богови лицем ка лицу иже и начртаније скрижали пријет от њего, и сих, по жестосрдију законаго ради измењенија сакруши. На изјављенми пророчаскими варазумљаје и вазводе, и васачаски благодатељствује, и закон даст на помошт, и пророци превазвестише јеже ка земљаним того пришаствије, и јеже от Деви неизреченоје и веком несказаноје ваплаштеније. По сихже јединородни Син и Слово Божије не сатрпе видети рода чловечаја дијаволом мучима преклон небеса и саниде на земљу, и образ рабји

пријем, и плт васпријем от пречистије и неискусомужније Деви Марије Богородице, и са чловеки поживе кроме греха, творе знаменија и чудеса велија. Дајет слепим зреније, хромим хождение, слухије исправљаје, беси изгоне, мртвије васкрешаје. Паки же нас ради, вољеју пострадав, рспет се и погребен бист. И трети дан васкрсе поправ ада, и суштеје са Адамом ва Адове тамници отреши от уз. И са славоју вазнесе се на небеса, и седе о деснују Отца. Апостоли же наитијем по рожденију божаставнога Духа, благодат васпријеше, и јеже проповеданијем светаго и божаставнаго евангелија, благочастија васељенују исплнише, идолскоје же помраченије исповргоше. Многострадални же мученици тело своје на рани предаше, и крв своју пролијаше божаставноју љубовију палими и нетленије васпријеше венце. Преподобни же просијаше јако светила сијајуште ва мира иже истиноју вероју темже иже и напојими от неприкосновенаго божаства јего, васијаше светила васему миру испљњајуштаја Божија хотенија по божаставному самотренију наитијем Светаго Духа. Реку же иже ва светих си свети канонотворци Дамаскин же и Козма, и сим подобни иже красна житија светим јако умети васменише, предаше же нам сију и душеспаснују књигу, глагољеми Саборник, иж же имена васем светим изабраним, пророком, и апостолом, светитељем и преподобним, и прочим светим ва летноје обхожденије, ва њем положихом служби са агрипинијам иже имејут славословије и прочаја, јакоже красними цветци рајсцими украшајем се поминајуште тех прекраснаја бденија и пенија и васеноштнаја славословија паче меда сладчајшаја гртану.

Темже извољенијем великаго Господа Бога и Спаса нашего Исуса Христа и благодети дару Светаго Духа, аз грешни Христу раб, Божидар Вуковић, отачаством от Диоклитијских странах, ва пределех македонских, от града сушту глагољемаја Подгорица, видевши последњими временми от иноверних језик великоје раздрушеније и попереније светих црков и умаљеније божаставних књиг, и сего ради обрешташу ми се ва западних странах италских, ва мирославствујуштем месту Венетијане, уведев јако васа житија сего сујетна и маловременаја преходештаја, и сабирах, елика убо вазмогох умом постигнути јаже бити ка просвештенију и светлости светих црквих, Богу поспешаствујушту ми ка желанију мојему, сатворих от двоју рук слова инем подобијем јеже саписах и саставих сију божаставнују и многонарочитују књигу глагољеми Саборник, иже валожихом ва њем служби светим изабраним праздником са обличијем образа их, от месеца сектемврија до месеца августа. И к тому приложихом пасхалију Кирила Филозофа са слнчним и луновним кругом. Бог вест никако же не дах себе покоја, обаче же ни веждам мијим дреманија, и от богоданаго ми именија не поштедех, дондеже приспех на свршеније делу. Сего ради мољу се васакому појуштому, или чатуштому, или преписујуштому, љубве Христове ради, благословите, аште ли што будет сагрешено, исправљајте, а не клнете, и јуже васем благословештим, благодат получити, от Господа Бога и Сина нашего Исуса Христа, јемуже слава и држава, ва бесконечније веки. Амин.

Повељенијем господина Божидара војеводе трудих се о сем писанији, аз грешни, многоокајањејши и мањши ва иноцех јеродијакон Мојси, от монастира глагољемаго Дечанох иже јест ва странах македонских, близ великих гор, отачаством же от места нарицајемаго Будимља, близ монастира Шудикове.

Мољу ви отци и братија, и коленом касају се, аште не рукоју, на језиком, аште будет што погрешено, појуште, љубве ради Христове, исправљајте, и нас, усрдно

трудивших се о сем, благословите, а не клнете, да и ви улучите услишати страшнаго и нелицемернаго судије глас, јежеречет ка о деснују стојештим: "Придите благословени Отца мојего и наследујте уготованоје вам царствије от сложенија миру, их же буди всем нам получити благодетију и чловекољубијем Господа нашега Исуса Христа, са њим же Отцу ва купе са Светим Духом, слава, држава, част и поклањаније, ниња и присно, и ва веки веком. Амин.
Тогда же четирем чувствијам бити светими и великими васељенскими патријарси ва Константину граду, новом Риму, престол обдржешту васељенскому пеатријарху, кир Јеремије, ва Александрији же, кир Ијоаким, папа и патријарх, ва Антиохије же владичаствујушту великому патријарху кир Михаилу, Ијерусалимским же престолом светитељствујушту, кир Ђерману патријарху.
Јакоже бо плавајуште ва пучине морсцеј обуревајеми, желајут прити ва пристаниште благоотишно, сице и пишуштеј желајут постигнути ва конац пишемије књиги. Се и ми благодетију Христовоју достигохом. Та бо јест зачело и савршитељ васакому делу благому, јемуже слава ва веки. Амин.
Поче се писат сија светаја и божаставнаја књига месеца ијунија 11 дан, а саврши се месеца ђенуарија 19. дан, у Бнетцијех, при великом дуксу Андреју Грити, начељствујушту јего ва време то
Саврши се сија светаја и божаставнаја књига, глагољеми Саборник, от битија ва лето 7046, а от рождаства Христова 1538, круг слнцу 18, а луни 16, индиктион 11, основаније 29, златоје число 19, епахта 1, месеца ђенуарија 19 дан, у Бнетцијех.